

מיכתבים

(המשך מעמוד 3)

ריפור מפרוות-נמר, או ג'נטים ממגזיוס, גלגלי באלון והכי חשוב, לא היה שם פלאפון? על דגם, מנוע, כוחות-סוס, כמה היא סוגרת" ובכמה שניות היא מאיצה מאפס למאה לא סיפרו לי.

האם צריך להבין כי לא המכונית היא המר-הימה, אלא תגיהמחיר המתלווה אליה?

רוני מנדלבראם, רומא

תפילה לשלום

על ההתקוממות בשטחים הכבוי-שים כתהליך הלידה של אומה

מה רוצה רפנה ברק מאתיה שימחה, יועצת ראש-הממשלה למעמדה-האשה? מה רע כזה שכאשר נמצאת שימחה בשליחות חשובה בווינה היא מפעילה את מצבורי-המרץ הכלתי-נדלים שלה לקשירת קשרים, לקיום פגישות וכז' הלואי שעוברי-מדינה נוספים היו מזוים את עצמם כפי ששימחה עושה זאת. אמנם אין זה בטוח שמי שעושה, מביא תמיד תועלת, אבל מי שאינו עושה, בוודאי שאינו יכול להביא תועלת. גבי קרן, תל-אביב

שורה 16, מיספר 31

על פן נוסף של מונה זילברשטיין ה-

קיברה של מונה טוד מוצנוע

מנוחה («מונה לגמרי לבדה», העולם הזה 6.4.88).

העולם הזה חשף את הסוד, אבל הקפיד להצניע אותו. מי שמעיין היטב בתצלום קיברה הטרי של מונה זילברשטיין, יכול לגלות על לוחית-הזיהוי הזמנית של הקבר (גוש 12, אזור 9, שורה 16, מיספר 31) את שמה המקורי של מונה. וכך כתוב שם: זילברשטיין הרמינה (ראה גלופה).

אלי חומסקי, תל-אביב

כתובת המערכת

קוראים המבקשים לכתוב למערכת העולם הזה מתבקשים לדייק בכתובת המערכת: רחוב גורדון 3, תל-אביב, מיקוד-63458. בשעת הצורך ניתן גם לפנות בט"לפון: 232262 (03), בפקסימיליה — 245242*3*972. מניו 2009, ובטלסקס — RMYM IL 341667

מידה כנגד מידה

עיקרון עיבוד שמות-המישפחה נר' לד עזר עם מחיה הלשון העברית, אליעזר פרלמן, עת שעיצבת את שמו לאליעזר בך-יהודה. ועל מיקדה משעשע שאירע ליהודי אחד בעניין זה סופר בגליון העולם הזה שהופיע השבוע לפני 25 שנה:

● במסיבת-עיתונאים שערך בירוש"ל, סופר השבוע הארכיאולוג נלסון גליק על האדם, אצלו התגורר פעם בירו"ל שלם ושלא סבל את שמותיו הלועזיים של גליק והוא הדיביל לו שמות עבריים, בחובבו את נלסון גליק לניסים מזל. אך אותו אדם התקשה להבין את מהותה של הארכיאולוגיה, שבה עוסק מזל-גליק. הדייר-הארכיאולוג לא שואר חייב וניאות להסביר לבעל-הבית שלו, היהודי שהקפיד כל כך על הלשון העב"רית, באידיש דווקא: איך ליג אין דרע-רטי? (אני שוכב באדמה).

דיקדוקית (צריך להיות: יהודה והשומרון, כהא היריעה), אך לא זה העיקר. מבחינה גיאוגרפית, גם שטחים שבתוך הקו הירוק שייכים לשומרון המיקראית וליהודה המיקראית. אנהנו משתמשים בשמות השטחים האלה לפני הכיבוש (הגדרה המ-ערכית "רצועת-צה"ל" מפני שהשטחים משתגמ-שים בה, אף שגם היא לקוייה. השם הסופי יקבע מן הסתם כאשר יושג הסדר-שלום.

● "מחבלים". זוהי מילה שהומצאה על-ידי משה ריין ועוזרי אחי מלחמת ששת-הימים. תחילה אמרו "חבלים", אך נמצא שזוהי מילה צבאית חיובית. ההגדרה היא מגוחכת, כי כמעט לעולם אין "מחבלים" נאים כדי לחבל דווקא. מה הקשר בין "פינוצי-חבלני-עויני", כלשון צה"ל, ובין פעולה שמטרתה, למשל, ללכוד בני-ערובה לשם מיקוח? אנהנו קוראים למבצע-פינועים בהתאם למעשיהם: חטיפי-אוטובוס, מניח-מוק-שים, או סתם מבצע-פינוע. בתקופה קודמת הם קראו לעצמם "פידיון", וקראנו להם בשם זה. השימוש-לרעה כמנוח "מחבלים" איפשר את מיל-חמת-הלגיון הרח האסנות, כי כאשר דיברו בל"ה הרף על "תשתית המחבלים", מתנת המחבלים", "אירגוני-המחבלים" וכו' היה קל להלהיב את הציבור להתקפה חסרת-שחר.

● "מחבלות". מה שמרחש כיום בשטחים הכבושים הוא בלי ספק התקוממות עממית כל-לית, וכך צריכים לקרוא לה. בעליה קוראים לה "התנערות" (אנית-פארה) ואין סיבה שלא להשתמש במושג זה. מי שמדבר על "מחבלות" או "הפרות סדר" מרמה את עצמו ואת הציבור, ורמייה-לעצמית זו מובילה למסקנות משובשות. יש קשר ישיר בין מינה משובש, מחשבה משר-בשת ומסקנות משובשות. ראה ערך: יצחק רבין.

● "מתפרעים". "התפרעויות". כאשר אנשים מתקלים כדי להצניע במאורגן מחאה או נמר פוליטי אחר, בדרך אלימה או בלתי-אלימה, קוראים לזה בעברית הפגנה. החרדים בירושלים, אנשי וועד-אמונים, עוזרים ועכו"ם — כל אלה מפגילים. כאשר תושבי השטחים הכבושים עושים את אותו הדבר, הם "מתפרעים". זוהי מילה קטלנית, פשוטה במשמעו. היא באה להקל על החיילים והשוטרים לפתח באש כדי להרוג ולפי-צוע. עיתונאי המשתמש במילה זו מקבל על עצמו את האחריות להרגת 150 איש ואשה, נערה ונער — עד כה. אנהנו כותבים על הפגנות ומפגנים.

● "מפיתים". מי שקורא להפגנה על רקע לאומי, סוציאלי, רתי או אחר, הוא מפית. אם הוא ערבי, הוא "מפית". השימוש במילה זו בא להצדיק ירי, מעצר וזירוש. הרמטכ"ל הסביר לפני שבוע לכנסת כי גול מיספר ההרוגים, מפני שצימצום מימדי ההתפרעויות" איפשר את איתור המסר-תים". מובן שאין מסתים במאה-שעורים, בקריית-ארבע ובכפר מלכיים-ישראל. אנהנו כותבים על מפגילים.

● "מקומיים". זוהי המילה הקרובה ביותר ל"ת-אדם". מקומי הוא אדם נחות, שאין לו זהות ושם, אנקארים קולוניאלי, מישרו השייך לסג נחות. השימוש במילה קולוניאלית מובהקת זו (השליט הקולוניאלי בא מבחוץ) מגוחך בעליל, שהרי המתנחלים טוענים שהם שייכים למקום, ועל כן היו צריכים לתבוע לעצמם את המעמד של "מקומיים".

● "היסל". כגון: היסל אברג-יהאד. זוהי מילה נאצית מובהקת, שהיא גם כשימוש המא-פיה. אפשר "להסל" פישפשים ועכברושים. היי-אדם יקרים יותר. אפשר להמית, להרוג, להוציא להורג — הבל לפי הנסיבות. רק נאצים ואנשי-מאפיה "מחבלים".

יש הבדל בולם בין העולם הזה וכל עיתוני ישראל, המדקדק מיה לעוף השימוש במילים. כעורך, אני רגיש לכך במיוחד. כאשר הקרתי את תולדות גרמניה הנאצית, השתכנעתי בחשי-בות העצמה שיש למילים. השאהה התחילה כמישור המילולי. כאשר הנאצים דיברו על היהודים כעל "מתארים", הם הכשירו את הקרקע לאושוויץ, גם כשהם עצמם עדיין לא חשבו על השמרת-עם.

תפקידו של עיתון הוא למסור מידע. מידע

מתפרע? מחבל, מסת? מתי?

מחייב ניסוח אובייקטיבי. אם מחליטים את המי-לים האובייקטיביות במילים הסעונות מיטען ריגשי, המידע הפך תעמולה. אין סומכים על הקורא שיגבש לעצמו השקפה משלו, אלא אונסים אותו בדרך של שפיפת-אמת.

משים-כך אנהנו מקפידים על הימנעות מהג-דרות איריאולוגיות, ומשתדלים להשתמש במר-נחים שאין להם תוכן ריגשי לכאן ולכאן. מילים "ניטרליות", עד כמה שאפשר. למשל:

● "המיוזרה התיכונה". אם ארצנו היא "מיוזרה", היכן המערב? היכן מרכז-העולם, שעל פיו נקבע מהו מיוזרה ומהו מערכה? התשובה: ברר-טניה. ההגזרה הזאת נולדה בעידן הקולוניאלי, כשהיה מובן כי מערב-אירופה הוא מרכז-העולם. כמבט מלונדון, אנהנו המיוזרה. מי היה מנחש שירושלים שוכנת ממערב למוסקבה? העולם הזה מדבר על "המרוזב", או "המרחב הישראלי-ערבי", או "המרחב השמי".

● "השטחים". זוהי מילה שהומצאה כדי להימנע מן הצורך להוכיח כי אלה הם שטחים כבושים, אחרי שנעלם השימוש במושג "השטחים המשותפים". על-פי תוקף הבינלאומי, אלה הם שטחים כבושים (או קווי-פיי?) שמעמדם הסופי טרם נקבע. כך נאמר גם בהסכמי קמפ-דייביד. אנהנו משתמשים במושג המישפטי המרדתי "השטחים הכבושים".

● "יהודה, שומרון וחבל-עזה". זוהי לשון סיפוחיסטית מובהקת. יש בה גם שניאה

מ.א.ס.א.פ.א.